

WOLFGANG HERRNDORF İLE

# “Yokuş Aşağı” bir sohbet

İREM HALIÇ

irem.halic@hotmail.com

İki gencin besapsızca çıktığı yolculuğu, absürd karakterleri ve karşı konulamaz bir cazibeye sahip diliyle çağdaş bir yol anlatısına dönüştüren Wolfgang Herrndorf'un, **On8 Kitap** koleksiyonuna katılan “Yokuş Aşağı” romanı üzerine Frankfurter Allgemeine’de yayımlanan söyleşisini sizlere sunuyoruz. Yazarın kitapla ilgili yaptığı tek röportaj. Çok az görülen bir kanser türüne yakalandı ve artık röportaj vermiyor. Dolu dolu olan bu özel söyleşi sizler için çevrildi. İyi okumalar diliyoruz.

**“Yokuş Aşağı” üzerine konuşalım. Neden bir gençlik romanı?**

2004 yılı dolayında çocukluğumda ve gençliğimde okuduğum kitapları yeni baştan okudum. “Sineklerin Tanrısı”, “Huckleberry Finn’in Maceraları”, “Arthur Gordon Pym”, “Pym Amerika’ya Gidiyor” vs. Hatırladığım kadar güzel olup olmadıklarımı merak ediyordum, ama tabii 12 yaşındayken nasıl bir insan olduğumu da görmek istiyordum. Bu süreçte fark ettim ki, favori kitaplarının hepsinin ortak bazı özellikleri var: Referans alınan yetişkinlerin hızlıca bertaraf edilmesi, büyük seyahat, büyük su... Bu üç şeyi, biraz da olsa gerçekçi bir gençlik romanında bir araya getirmek nasıl mümkün olabilir diye düşündüm. Elbe Nehri’nden aşağı salla yapılan bir seyahat fikri bana komik geldi.

21. yüzyıl Almanya’sında, bir gemi seyahatinde yolcu olmak da: Pöf! Sadece araba ile bir şeyler düşünebildim. İki genç bir araba çalarlar. Evet, su yoktu ama kurguyu kafamda bir iki saniyede oluşturdum.

**Kuşağa özgü ifade tarzlarını ve alışkanlıklarını, oldukça tasarruflu bir şekilde kullanmışsınız. Ama insanın 1995 yılında doğan kuşağın vakti ve parasıyla neler yaptığını yine de öğrenmesi gerekiyor. Siz ise 1965 doğumlusunuz. Nasıl bildiniz?**

Bilmiyorum aslında. Ama meselenin gençlik olması, bana çok da büyük bir sorunmuş gibi gelmedi; daha doğrusu, el işçilerini, doktorları ya da makinistleri bir romanda konuşturmaktan daha zor bir sorun değildi, diyeyim. Ben gençliğin özel bir sorun sunduğunu düşünmüyorum, ancak nedense o yıllarda yapılan hatalar daha çok göze batıyor. Ama bunu derken, bu işi mükemmelen çözdüğümü de söylemek istemiyorum. Anlatıcısına sürekli olarak kullandığı iki kelime verdim, gerisini de söz



Yokuş Aşağı, Wolfgang Herrndorf, On8 Kitap, Çev: Suzan Geridönmez, 288 s.

dizimiyle hallettim. İnsan argoya buluştu mu, bir yıl sonra alay konusu olur.

**Bir an için 2030 yılına sıçradığımızı varsayalım. Kitabınız on yıldır derslerde okutuluyor. 9. sınıf öğrencileri Wolfgang Herrndorf adını duydukları anda acıyla inliyorlar. Onlardan kitap üzerine**

**yazdıkları kompozisyonlarda hangi soruları yanıtlamaları istenirdi?**

Korkarım Almanca derslerinde sembollere odaklanırdı. Maik’in, yukarıda polis beklerken; yüzme havuzunda, su altında annesinin elini tuttuğu son sahneye mesela veya iksir sahnesine. Zaten şimdi de bunu bana sık sık soruyorlar: “Av tüfekli yaşlı adamın ikisine verdiği küçük şişedeki yoğun sıvı ne biçim bir şey?”

**Eleştirmen Gustav Seibt “Yokuş Aşağı”yı Tieck ve Eichendorf gibi yazarların yapıtlarıyla birlikte Alman romantik geleneğinin içinde görüyor. Amerikan malzemesiyle, Alman romantik geleneğinde yazılmış bir kitap olarak “Yokuş Aşağı”! Gerçekten de bilinçli olarak bunu mu amaçlamıştınız?**

Yalnız Seibt’in kastettiği bu muydu bilmiyorum ama, ilk defa, genel olarak yanlış bir yorum değil bu. Söz konusu ben olduğumda, herhangi bir şeyi bilinçli olarak amaçladığım söylenemez. Yazarken, en fazla “aman sıkıcı olmasın” derim, bunun

dışında da çok fazla düşünmem. Sonra bunun nereye varacağı ise, bir yol filminde, gayet rahatlıkla, kimsenin umurunda olmayabilir... Yani demek istediğim, gayet romantik tavırlar içinde yolumu kaybedebilirim.

**Aslında Berlin’den hiç çıkmıyorsunuz. Maik ve Çik’in seyahat ettikleri coğrafyayı nereden buldunuz? Ay yüzeyine benzeyen araziler, “tepelerinde sipsivri kayaların olduğu devasa büyüklükte dağlar” nerede?**

Kahramanlarımdan farklı olarak ben Doğu Almanya’ya hiç gitmedim ve seyahati Google Harita üzerinden yaptım! İnsan orada dağlara tepeden bakıyor ve ne yükseklikte olduklarını göremiyor. Ama araştırmayla aram da hiçbir zaman pek iyi olmadı. Araziyi, Michael Sowa’nın resimleri gibi betimlemeyi denedim: İnsan ilk bakışta doğada da tıpkı böyle diye düşünüyor. Ama biraz daha yakından baktığınızda, hepsinin özenle kurgulanmış şeyler olduğunu fark ediyorsunuz: Gündüz rüyalarında görülen, ideal manzara gibi.

**İnsan yazarken, genellikle, aklında belli bir okuyucuyu olur. Bu sizin için de geçerli mi?**

Evet. Somut bir insan değil ama her şeyi anlayan, zeki bir okuyucu...

**Farklı farklı türlerde eserleriniz var. Berlin popüler edebiyatı, kısa öykü, gençlik romanı, gerilim romanı...**

Sırada bilimkurgu da var.

**Spor olsun diye mi? Yoksa can sıkıntısından mı?**

Daha ziyade kendimi yönlendirememek, diyeyim. Birçok fikir aklıma, sıradan şeyler okurken, ya da izlerken geliyor. Kötü şeyler çok kötü; iyi şeylere duyduğum hayranlık karşısında da aklıma yeni bir fikir düşmüyor, ama sıradan şeyler söz konusu olduğunda sık sık, şurada bir vida, burada bir somun biraz daha sıkıştırılabilir mi diye düşünüyorum. Bu süreçte kendimi hangi türde bulacağım ise ikinci planda.

**Siz resim eğitimi aldınız ama sonra bıraktınız. Neden?**

Yapmak istediklerimi yapamıyordum. Ayrıca 1980’lerin sanat liseleri, gerçeklik ve sırlama teknikleriyle, insanı pek de bir yere götürmüyordu. Sonunda, kendimi sadece çizgi roman yaparken buldum. Onlarda da zaman ilerledikçe, yazılar uzadı, resimler küçüldü ve bir gün bir baktım ki, hiç resim kalmamış. Resimli sanatla ilişkimin kalmamış olması hoşuma gitmedi de değil!

**Edebiyat hangi anlamda daha iyi?**

Edebiyat daha müşteri dostu. Resimli sanatın en büyük dezavantajı, bilmem kaç metrekairelik saçma sapan bir işin bile, hiç rahatsızlık duymadan izlenebilmesi. İnsan gözlerini kapar ve iki saniye sonra yoluna devam eder. Ama kendini bin sayfalık bir kitaba kaptırmış bir okuyucu, uzun süre, çok yalnız kalır. Ki bu, edebiyatın evrimi içinde, roman gibi son derece sağlam temelli ve huzur verici ölçüde alışıldık bir şeyi ortaya çıkarmıştır. Resim sanatı o noktaya hiç bir zaman ulaşmayacak.